

inden for rigsmålet. Selvfølgelig kan en sprogbruger slet og ret være usikker på rigsmålsnormen, men i mange tilfælde er det måske snarere rigsmålsnormen, der er usikker - som ikke ligger helt fast. Hedder det *koncentrere sin indsats på* eller *om*, lyder et af spørgsmålene til Sprognævnet. Både *på* og *om* er velmotiverede i denne forbindelse, og hvis de begge faktisk bruges, må Sprognævnet svare, at de begge er brugelige. Og det er også det svar, Sprognævnet giver.

Vi har efterhånden indset, at der er *lydlig* variation inden for rigsmålet, fx mellem ældre og yngre former. Vi må nok også indse, at der er *fraseologisk* variation, og at ikke alle afvigelser fra vores egen sprogbrug er fejl.

Dialektordbøgerne vil vise os variationen inden for dialekterne, og jeg håber, at Den Danske Ordbog vil vise os variationen inden for rigsmålet.

Litteratur

- Bertelsen, Henrik Obertin (1992): *Over og under*. Relationerne *over* og *under* på dansk og engelsk set i lyset af kognitiv semantik. Utrykt specialeafhandling, kopi i IDD.
- Ekberg, Lena (1993): Arguments for a Network Model of the Lexicon, i Michael Herslund and Finn Sørensen (eds.): *The Nordlex Project*. Lexical Studies in the Scandinavian Languages. Cphgn.
- Hansen, Erik (1984): Kan man tillade danskerne at skrive dansk?, i *Mål&Måle* 1984, 4.
- Herskovits, Annette (1988): Spatial Expressions and Plasticity of Meaning, i Brygida Rudzka-Ostyn (ed.): *Topics in Cognitive Linguistics*. Amsterdam.
- Johnson, Mark (1989): *The Body in the Mind*. Chicago.
- Lakoff, George (1987): *Women, Fire and Dangerous Things*. Chicago.
- Langacker, Ronald W. (1988): A View of Linguistic Semantics, i Brygida Rudzka-Ostyn (ed.): *Topics in Cognitive Linguistics*. Amsterdam.
- Radden, Günter (1985): Spatial Metaphors Underlying Prepositions of Causality, i Wolf Paprotté and René Dirven (eds.): *The Ubiquity of Metaphor*. Amsterdam.
- Taylor, John R. (1988): Contrasting Prepositional Categories: English and Italian, i Brygida Rudzka-Ostyn (ed.): *Topics in Cognitive Linguistics*. Amsterdam.
- Thelander, Mats (1979): *Språkliga variationsmodeller tillämpade på nutida Burträsktal*. Del 1. Uppsala.

Mette Kunø og Erik Vive Larsen (udg.):
5. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog,
Århus 1995

MOJN ELLER MOIN

Af Karen Margrethe Pedersen (Institut for grænseregionsforskning, Aabenraa)

Hilsenen *mojn* bruges nord og syd for den dansk-tyske grænse. Den høres på alle tider af døgnet og ses på tryk i utallige sammenhænge. I Aabenraa hedder en forretning MOJN, og en lokalradio har det samme navn. Sønderborg bruger sloganet "MOJN ... vi ses i Sønderborg" i reklamer, også de kommunale, på klistermærker og bluser. Dertil kommer skoleblade, spejdertropper og orkestrer der hedder *Mojn*. Syd for grænsen er billedet det samme. Flensborgs ugeavis hedder *Moin, Moin*, og hilsenen ses over indgangen til et af de store kurhoteller på øen Sild. Den findes endvidere på dækkeservietter, krus, kasketter og paraplyer. Alle er øjensynlig glade for hilsenen. Den tages som udtryk for et lokalt tilhørsforhold og den sælger! Tilflyttere kan endda måle graden af deres integration i det sønderjyske lokalsamfund med *mojn*. Når de lokale siger *mojn* til tilflytteren, er hun accepteret. Det kræver selvfølgelig at der også svares *mojn* som den naturligste ting i verden.

Mojn er forbojn

Men i Sønderjylland er det ikke alle der siger *mojn*. Nogle hævder at *mojn* er *forbojn* - altså forbudt. Når man støder på den vending, begynder det at gå op for en hvor stærke de nationale modsætninger mellem dansk og tysk har været og måske stadig er i nogle kredse. De der tager afstand fra *mojn* forbinder ordet med det tyske styre 1864-1920. De ser hilsenen som et udtryk for tysk indflydelse og dominans.

Ordets etymologi

Ordet *mojn* er unægtelig af tysk oprindelse, ligesom mange andre låneord i dansk. Peter Jørgensen skriver i artiklen: "En sønderjysk hilsen" at *mojn* stammer fra den dialektale udtale *morjen* som findes i berlinsk og brandenburgsk. Det betyder *Morgen*. Der er tale om at *g*, når det står efter *r* som i *Morgen*, i dialekterne går over til at blive et *i* eller *j*. Og det eftervokaliske *-r* er så faldet bort. Der er altså tale om en lydovergang *-rg > -rj > -j*, fra *Morgen* over *morjen* til *mojn*.

Efter al sandsynlighed er det håndværkere og handelsfolk der har taget *morgen* med til Slesvig fra hovedstaden Berlin eller andre brandenburgske byer. Det kan også have været soldater der aftjente deres værnepligt der og som så tog hilsenen med hjem til Slesvig og dermed Sønderjylland, mens det hørte under Preussen. Her har ordet så fået den nemme form *mojn*.

At *mojn* skulle stamme fra det frisiske eller hollandske *moje* er derimod aldeles usandsynligt. Men det er en forklaring man gentagne gange støder på i folke-etymologien, bl.a. hos G. Nordmann-Stabenow. Selvfølgelig er der en lydlig lighed med adjektivet *moje*, der har betydningen god, skøn, behagelig. Men *moje dag* er en ren konstruktion. Adjektivet optræder slet ikke i forbindelse med hilsener, hverken i frisisk eller hollandsk, her anvendes *goed*. Endvidere er det vanskeligt at forestille sig at man skulle have udeladt *dag*. Det er ellers altid det svagt betonedede førsteled fx *god* i goddag der bortfalder så vi står tilbage med korte hilsener som *dav*!

Tilmed er hollandsk/frisiske lån i almindelighed ret få. De er af middelalderlig dato og består fortrinsvis af ord der hører til kyst- og marskterminologien. Peter Jørgensen har heller ikke gjort sig tanker om påvirkning fra frisisk i forbindelse med hilsenen *moin*, og han var trods alt ekspert i frisisk. I hans bog om sproget i Ditmarsken forklares *moje* som *schön* (besonders vom Wetter), og *gut* er det benyttede adjektiv i forbindelse med hilsener *gun morn*, *guden Morgen*.

Mojn før og efter 1920

Den tyske oprindelse af ordet stemmer også overens med Peter Jørgensens egne erfaringer med *moin*, som han staver det. Han kendte det fra sin skolegang i Tønder i tiden omkring 1. Verdenskrig, men han blev meget forbavset da han hørte hilsenen i Bredebro nord for Tønder i 1969. Han troede nemlig at *moin* var forsvundet ved Genforeningen, da Sønderjylland blev dansk igen. For det var en hilsen der hørte hjemme i tysksprogede kredse i Tønder. Det undrede ham så meget at han fik nogle venner, der var lærere på gymnasiet i Tønder, til at foretage en undersøgelse af *moin* blandt eleverne.

Tønder 1969

Lærerne fandt ud af at *moin* levede i bedste velgående. Det blev brugt i alle aldersklasser og blandt både dialekt- og rigsdansktalende. *Moin* kunne siges på alle tider af døgnet som en hilsen i forbifarten og som farvel.

Derimod blev det kun brugt som goddag blandt hjemmetyskere og folk der kom fra Aabenraa-kanten, og så af de tilflyttere der ikke kunne finde ud af hvordan det blev brugt i Tønder.

Sønderjylland og Sydslesvig 1994

Da jeg blev ligeså forundret som Peter Jørgensen, ikke over at *mojn* blev brugt, men over at *mojn* er *forbojn*, så måtte jeg også igang med en undersøgelse. Egentlig ville jeg bare have nogle af mine venner til at snakke med gymnasieeleverne i Tønder, helt ligesom Peter Jørgensen. Det gjorde de, men der måtte et spørgeskema til for at fastholde alle de meninger der blev givet tilkendende. For at få et mere dækkende billede kom undersøgelsen, foruden Tønder, til at omfatte Aabenraa, Haderslev, Flensborg og nogle få interviews af ældre sønderjyder.

Brugen af mojn

Billedet har ikke forandret sig meget i Tønder og omegn i de 25 år der er gået. Det er stadig en hilsen der bruges i udstrakt grad. Af de 88 gymnasieelever der blev spurgt bruger 83 *mojn*, 2 af dem dog kun sjældent. De 5 der ikke siger *mojn* er alle opvokset på egnen. Tilflytterne bruger det derimod uden undtagelse.

Kun på et punkt er der en markant forskel mellem før og nu. Spørgeskemaundersøgelsen viser at alle elever afviser stavemåden *moin*, som Peter Jørgensen bruger. På spørgsmålet om de vil stave hilsenen *mojn* eller *moin*, svarer de 66 *mojn*, mens 22 tilføjer at de mener at det skal staves *møjn*. Stavemåden *møjn* er sandsynligvis valgt ud fra den betragtning at den er mere lydret end *mojn*. På tryk ses den yderst sjældent.

Langt den overvejende del, nemlig 55, oplyser at *mojn/møjn* er et farvel. 31 mener at det både er et goddag og et farvel og 1 enkelt at det er et goddag. Vedkommende bruger det dog som et farvel i forretninger og i telefonen, så det er noget selvmodsigende at sige at det er et goddag.

Nuancer i sprogbrugen

Inden for disse hovedkategorier gør flere elever dog opmærksom på at sagen ikke er så enkel. En oplyser således at *mojn* mest er et farvel (men til tider bruges det både som goddag og farvel). Andre skriver: "For mig er det kun et farvel, men mange ældre siger *mojn* til begge dele". Ikke blot alderen kan spille ind på brugen af *mojn*, men også geografien: "I Aabenraa-området bruges begge dele, ellers bruger jeg det kun til farvel." Nationalitet betyder også noget: "Sønderjyder bruger det normalt som et farvel. Tyskere bruger det som et spontant 'hej'". Det er der også nogle sønderjyder der gør. De siger at det er: "Farvel eller som hej (goddag) i forbi-farten."

Af alle på alle tider

Som i den tidligere undersøgelse bruges *mojn* på alle tider af døgnet, af både de unge og de gamle og uanset hvilket nationalt sindelag de har. De der snakker sønderjysk siger *mojn*, og også de der taler rigsdansk. Som en bemærker: "Det gør alle fx også mig der ikke snakker sønderjysk."

Haderslev og Aabenraa

I Haderslev bruges *mojn* også meget. Kun 7 ud af 146 gymnasieelever siger det aldrig. Der er stor enighed om at det staves *mojn*. Men gruppen der mener at det både er et farvel og et goddag er større end den der siger at det kun er et farvel. Det er lige det omvendte af Tønder. Går vi til Aabenraa er billedet tydeligere. Det store flertal synes at *mojn* er både goddag og farvel, og her er der kun en der ikke bruger det.

Hej

Mojn fungerer således hovedsagelig som farvel på Vesteregnet og på østkysten som både goddag og farvel. Denne sprogbrug smitter af i forhold til hilsenen *hej*. Mange i Tønder oplyser nemlig at de siger *hej* som goddag og *mojn* som farvel. Men der er nogen der understreger at *hej, hej* som farvel er ved at vinde indpas blandt de unge. Måske er det fordi begge ord kan bruges med hver sin funktion at eleverne i Tønder er knap så markante i deres udtalelser om *mojn* og *hej* som

de er i Haderslev og Aabenraa. De fleste udtaler sig på linje med følgende svar: "Det er selvfølgelig sønderjyderne der bruger *mojn*, tilflytterne siger mest *hej* eller farvel i starten, men bliver senere påvirket", "Jeg tror de unge siger *hej* oftere end ældre. Men man kan også bruge begge ord, altså *hej* når man kommer og *mojn* når man går" og "Nogle oprørske 'teenagere' vil måske sige 'hej', men ellers tror jeg næsten alle siger 'mojn' (som farvel)."

På østkysten er linjerne trukket skarpere op. De der bruger *hej* karakteriserer eleverne således:

De seje siger *hej*.

Hej siger folk som er lidt mere "med på moden" og af københavnsk afstamning.

De der tror de er fine.

Hej det siger selvoptaget.

Sexede + københavnere = *hej*.

Slipse-typer siger: *hej!!!*

Københavnere siger *hej*, os normale *mojn*.

Reservesvenskere: *hej*. Danskere: *mojn*.

Københavnere og dem der synes det lyder smart.

Der er måske flere gymnasieelever der siger *mojn* end handelsskoleelever. Fordi handelsskoleelever ofte er mere fint på den end gymnasieelever.

Bønder siger *mojn*, jeg siger *hej*.

Til drenge mest *mojn* til piger mest *hej*.

Der er flere piger der siger *hej*.

Der skelnes mellem københavnere, der også karakteriseres som reservesvenskere, og sønderjyder. Men der er øjensynlig også en modsætning mellem de der er fine på den, de smarte, selvoptagede, seje og slipse-typerne der siger *hej* og så *mojn*-sigerne. Det er *mojn*-sigernes opfattelse at *hej* er noget påtaget. *Hej*-sigerne anser derimod *mojn*-sigerne for at være bønder, altså nogen der taler dialekt og hører fortiden til. De er i hvert fald ikke med på moden. Negativiteten over for *mojn* og *hej* er lige stor fra begge sider og lige fordomsfuld. En modsætning mellem kønnene spores tillige i de to sidste bemærkninger. Her ses den gængse tendens til at pigerne i højere grad end drengene følger standardnormen. I dette tilfælde

ved at sige *hej*.

Mojn som egennavn

Opfattelsen af at *mojn* er et bondsk udtryk optræder også i forbindelse med spørgsmålet: Hvad synes du om at kalde en forretning "MOJN" og en lokalradio "Radio MOJN"? Cirka en tredjedel af eleverne forholder sig negativt til denne brug af *mojn*. Af dem giver nogle udtryk for at det er bondsk: "Jeg synes det virker lidt bondsk og amatøragtigt", "Det virker lidt bondsk men det er da i orden" og "Puha, fjø, adr! Bondsk og uoriginalt." De øvrige der tager afstand fra sprogbrugen synes stort set alle at det er plat eller uopfindsomt. I den positive gruppe findes alt fra det næsten neutrale: "Det er da i orden" til det begejstrede "Meget fint, passer til området", "Det kunne være meget frisk med et godt gammel sønderjysk ord i stedet for alle de moderne navne i dag" og "Det er da i orden, for man skal jo beholde lidt af det gamle sprog." Der er dog nogle der føler sig stødt over at ordet bruges i reklameøjemed. Så tages det ikke alvorligt længere: "Det er plat for de gør lidt grin med vores sprog" og "Egentlig vil jeg mene at det er en god ide, men man kunne måske mene, at det blev benyttet for at drive grin med det. Men som sagt ellers synes jeg, at det er en god ide, da vi nu bor i Sønderjylland."

Holdninger til dialekten

På spørgeskemaet var der også mulighed for at komme med kommentarer til ordet *mojn*. Det har omtrent halvdelen benyttet sig af, og langt de fleste er tilhængere af ordet. De giver udtryk for at hilsenen understreger følelsen af fællesskab: "Brugen af *møjn* gør at man føler at man er blandt medmennesker, at man ligesom har noget tilfælles", "Mojn er et ord der skaber samhørighed. Kun ved uheld bruger jeg *mojn* udenfor landsdelen" og "Jeg synes egentlig bare det er hyggeligt som tilflytter at komme til et sted hvor man bruger sproget som en slags bindeled ikke fordi jeg bruger det særlig tit."

Samhørigheden er sammen den sønderjyske identitet vigtig for mange af de unge: "Man skal være stolt af at være sønderjyde (Ærkesønderjysk) og altid sige MOJN" og "Det er rart at vi her i Sønderjylland har vores egen måde at sige goddag/farvel på! Det er lidt for sig selv, og ikke så normalt og kedeligt!" Derfor går

man også ind for at sønderjysk skal bevares: "Vi skal bevare det sønderjyske - MØJN!" og "Jeg synes at det er et godt ord som man skal fastholde. Tænk sådan: Ordet Mojn er med til at repræsentere Sønderjylland og Sønderjyder." En er overbevist om at det nok skal gå: "Mojn er fedt at sige. Mojn er uudryddeligt". Det er flere enige i, men de føler at dialekten er truet: "Rigsdansk vinder frem, sønderjysk forsvinder i nogle dele af landet, men alle siger stadig MOJN!" og "I modsætning til de fleste andre sønderjyske ord er det et ord, der 'hænger ved'". Nogle mener dog at det går ned ad bakke for udtrykket: "Jeg tror *mojn* begynder så småt at forsvinde hos de unge."

Når man ikke længere er så begejstret for den sønderjyske hilsen, men stadig bruger den, er man sandsynligvis på vej væk fra den. De elever der trods alt stadig synes at ordet er noget værd som dem der bemærker: "Det er lidt råddent at sige det. Men på den anden side er det hamrende hyggeligt og særegent" og "Mojn lyder lidt bondsk, men det er egentligt et hyggeligt ord. Jeg føler mig tit lidt 'sjov' når jeg siger MOJN" de er nok mere stemt for fortsat at bruge *mojn* end dem der føler det som en belastning: "Jeg er egentlig ikke meget for at bruge udtrykket, men jeg er blevet præget så meget at jeg ikke kan lade være." En anden elev kommer ind på modsætningen mellem sprogbrugen og sprogholdningen to gange. Spørgsmålet om brugen af *mojn* besvares med: "ALTID - desværre, jeg er lidt træt af det og jeg synes ikke det lyder pænt" og under yderligere bemærkninger skrives: "Man kan sige meget: MEN DET ER IKKE KØNT - MOJN." Måske er sprogholdningen kun udtryk for en form for selvforsvar.

Det kunne se ud som om de få der slet ikke bruger *mojn* har held med deres negative kritik. Men de støttes jo også af den udbredte danske afstandtagen til alt hvad der ikke er rigssprog. En holdning som ellers ikke tidligere har været fremherskende i Sønderjylland. Det er igen det bondske der trækkes frem: "Det lyder så bondsk - bønder, folk fra teknisk skole siger *mojn*" og "Jeg hader folk der siger *mojn/moin*, de er nogle bonderøve. Det lyder simpelthen som om man til daglig går med halm i træskoene" og endelig "Jeg siger sjældent *mojn* - mest *hej* eller *farvel*. Det er nørdet at sige *mojn* - jeg tror man bliver betragtet som en bonde - hvis man nu siger *mojn* i København."

Flensborg

Syd for grænsen har undersøgelsen foreløbig kun omfattet det danske gymnasium Duborgskolen. Her ser man ikke *mojn* forbundet med noget bondsk. Eleverne forbinder derimod *mojn* med tysk sprog og kultur. For de fleste er *mojn* også kun et goddag. De der finder at *mojn* er både goddag og farvel begrundes det ofte med at de hælder til både den danske og tyske brug: "I Sønderjylland bliver *mojn* fortrinsvis brugt som farvel, i Nordtyskland som goddag og i Sydslesvig som begge dele da vi bliver påvirket af begge kulturer" og "Jeg er Sydslesviger og som ægte sydslesviger bruger jeg bevidst *moin* både som 'godav' og 'favel'."

	Tønder	Haderslev	Aabenraa	Flensborg
Ja	83	138	41	89
Nej	5	7	1	3
Farvel	55	64	5	0 (+9)
Begge dele	31	82	36	31 (+3)
Goddag	1	0	1	38 (+9)
Mojn	66	138	31 (+1)	5 (+4)
Møjn	22	5	1	0
Moin	0	3	9 (+1)	72 (+4)

Figur: Gymnasieelever om *mojn/moin*.

Anm.: I tabellen er antallet af gymnasieelever der bruger *mojn* anført ud for ja. De der ikke bruger *mojn* står ud for nej. Når *mojn* bruges som både farvel og goddag, er det anført under "Begge dele".
(+1) og (+4) betyder at yderligere 1 og 4 elever angiver at *mojn* er dansk stavemåde og *moin* tysk.
(+9) og (+3) betyder at yderligere 9 og 3 elever oplyser at *moin* er goddag i Slesvig-Holsten og *mojn* farvel i Danmark.

Moin

Af sydslesvigerens bemærkning fremgår stavemåden *moin*. Det er de fleste Duborgselever enige i da 72 ud af 92 mener det skal staves på den måde. Der også en

forskel i udtalen af *mojn* nord og *moin* syd for grænsen. Selv om jeg ikke har foretaget nogen optagelser, stemmer følgende iagttagelse overens med mine observationer: "Jeg synes at der er forskel på udtalen af *mojn/moin* i Danmark og Tyskland. I det nordlige Tyskland bliver *moin* udtalt kort, medens det i Sønderjylland (i hvert fald i min familie) bliver udtalt længere, mens man synger mere på det!" Den korte udtale i Tyskland kan hænge sammen med at ordet ofte gentages som *moin, moin*.

Hej

Duborgskolens elever siger både *moin* og *hej*. Mange finder at *hej* bruges af dem der føler sig helt danske, mens *moin* hører til den sydslesvigske identitet med danske og tyske elementer og så til tyskere. Det kunne tyde på at det danske mindretal i Sydslesvig identificerer sig mere med rigsdansk og danskere nord for Kongeåen end med sønderjysk og sønderjyder: "Hej: dansksprogede sydslesvigere. Moin: tyskere. Mojn: I Sønderjylland", "Hej i skolen (som regel), ellers tit *moin*, *moin* kun af folk fra egnen (klart!?!)" og "Venner siger *hej*, alle andre *moin*."

Moin er tysk

At *moin* hører til det tyske og ikke til det danske kommer frem flere gange, både i de generelle bemærkninger og i holdningen til *mojn/moin* som egennavn: "Jeg synes at *moin* hører til Tyskland (Nordtyskland). Jeg synes det lyder mærkeligt, hvis danskere siger deres *mojn*." Langt de fleste finder det i orden at kalde en ugeavis for Moin, Moin, men at kalde en forretning MOJN eller en lokalradio det, som man gør i Sønderjylland, finder de fleste mærkeligt: "Moin, *moin* hører man tit - det er normalt. Men det ville være mærkeligt at kalde en forretning eller radiosender det", "Lyder lidt plat - men har vænnet mig til MOIN, MOIN i Flensborg", "Ugeavis i Tyskland acceptabelt, men ikke i DK, det lyder primitivt", og "Forretning: åndsvag. Radio: temlig åndsvag. Avis: mere relevant."

Der er dog enkelte der finder alle tre eksempler gode: "Geil!" "Det synes jeg er geil!" Men ellers er det karakteristisk at man accepterer det kendte og finder det fremmede mærkeligt! Eller også er det fordi eleverne på Duborgskolen ser *moin* som udtryk for tysk sprog og kultur. Det er ikke hvad de forstår ved dansk. Derfor

kan de ikke acceptere det i danske sammenhænge. Men i så fald er de ikke så bevidste om det at de giver det som begrundelse.

Der er kun en af gymnasieeleverne i Sønderjylland der kommer ind på at nogen ikke accepterer *mojn* i Sønderjylland: "Gamle/ældre danskere som var med i krigen, besættelsen o.s.v., kan sommetider ikke lide *mojn*, fordi de forbinder det med tyskere."

Mojngrænsen

Spørgeskemaundersøgelsen viser imidlertid at hilsenen *mojn* i dag hos de unge i Sønderjylland ikke har noget med det nationale sindelag at gøre, om man er dansk- eller tysksindet. *Mojn* er gledet over til at være udtryk for en sønderjysk identitet. Blandt de unge inden for det danske mindretal i Sydslesvig forbindes *mojn*, eller rettere *moin*, derimod med tysk sprog og kultur. Så på mange måder er landegrænsen også en *mojngrænse*. Der er skel inden for hilsenens funktion, udtale, stavemåde og sproglige placering.

Litteratur

Jørgensen, Peter, 1971: En sønderjysk hilsen. In: *Studier i Dansk Dialektologi og Sproghistorie*, tilegnet Poul Andersen, København.
Jørgensen, Peter, 1934: *Die dietmarsische Mundart von Klaas Groot Quickborn*. *Mojn* - en sønderjysk hilsen. In: *Ord og Sag* nr. 8, 1988.
Nordmann-Stabenow, Gertrud, 1980: *Plattdeutsch & Plattdänisch im Grenzland Schleswig*. Husum.

MÖJN
... vi ses i Sønderborg

Mette Kunø og Erik Vive Larsen (udg.):
5. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog,
Århus 1995

EN SLAGS ORDEN I KAOS

EN NEUTRAL SPROGFORM TIL SØGNING I ÆLDRE DANSK

af Hanne Ruus (Københavns Universitet)

din, dinn, dyn, thin, thinn, hyart, hiarte, hiarthe, hierte, hierthe, hyarte, hyerte, hyerthe, vil, vill, wiill, will, wyl, wyll. Disse 19 ortografisk forskellige former finder man for ordene *din*, *hjerter* og *vil* i ti tilfældigt valgte viser nedskrevet mellem 1555 og 1600. Hvis mennesker og i særdeleshed edb-programmer skal kunne lokalisere alle forekomster af ordene *hjerter*, *din* og *vil* i sådanne tekster, må de forskellige former af det enkelte ord henføres til en neutral form. I projektet *Dansk Folkevisekultur 1550-1700*⁴¹ arbejder vi med sådanne ortografisk meget varierende tekster og eksperimenterer derfor med en parallel, neutral sprogform til teksterne.

Projektet består af en række delprojekter, som fokuserer på forskellige aspekter af viseoverleveringen og den omgivende kultur. I den følgende liste anføres projekternes titler og deres medarbejdere. De enkelte projekter er beskrevet i en pjece, som kan rekvireres fra projektet (Ruus m.fl. 1994).

Internationalt visenetværk

Lektor Hanne Ruus og stud.mag. Bodil Høg Hansen.

Opbygning af tekstbase med komplette visebøger og andre kilder til belysning af folkevisekultur

Ansvarlige ledere: lektor Hanne Ruus og lektor Thorkil Damsgaard Olsen.
Øvrige medarbejdere: edb-konsulent, cand.mag. Dorthe Duncker, stud.mag. Ingeborg Thaanum Carlsen, stud.mag. Gunhild Frandsen, stud.mag. Bodil Høg Hansen og stud.mag. Charlotte Ipsen.

Adelshåndskrifter 1550-1700

Ansvarlig leder: lektor Thorkil Damsgaard Olsen.
Øvrige medarbejdere: kandidatstipendiat, cand.mag. Vibeke Pedersen og forskningslektor, cand.mag. Lisbet Holst.

41 Forskningsprojekt i perioden maj 1993 - maj 1998 ved Institut for Nordisk Filologi, Københavns Universitet. Projektet er støttet af Statens Humanistiske Forskningsråd med en rammebevilling og ledes af Hanne Ruus.